

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

לא

מכון
טעם
זקנים
שיחות של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

ג' הלכות מבוררות
"על המבלים זמן בשביל נקיות"
והריחו ביראת ה'
נעלם לאחר קריאת המגילה
בקי בעייל ונפיק
זה הרי דוד'ל שלנו!
זה הרי מה שחפצתם לעשות ממני!

ותשחק ליום אחרון
חומרות בפסה
משהו חמיץ – לא משהו מצה
גדרם של 'חומרות יתרות'
בתפוח אדמה תלויים חיי אדם...
כיצד אוכל להיות מתנגד להם?!
ר' ברוך בעל העירוב

קונטרס ל"א מתורגם מקונטרס פ"ח באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

עניני חומרות – שנת תשל"ה

(טייפ מס' 103 #)

ותשחק ליום אחרון

ישנה ידיעה אחת שברורה לכולנו: 'משה מת, מי לא ימות'?! זו ידיעה שכל אחד יודע; אפילו מתושלח שחי תשע מאות ושישים שנה – גם הוא מת; נח חי תשע מאות וחמישים שנה – וגם הוא מת, 'וימת'!

אם נחשב: 'תשע מאות וחמישים שנה' – הרי אפילו עשר יהודים ביחד לא חיים כל כך הרבה שנים – תשע מאות וחמישים שנה! ? אולם גם בנח כתיב: 'וימת'.

רואים הרי שלא שייך לחיות לעולם, כל הנפקא מינה הוא רק מתי ימות האדם, אם במוקדם או במאוחר, זאת הרי המציאות!

בעולם הבא, מה שהאדם מביא איתו; הן ריבוי הלימוד, הן ריבוי תפילות, הן התבודדות וישוב הדעת – זהו כל רכושו בעולם הבא².

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ ילקוט ראובני, פרשת האזינו אות צ"ח, בשם ספר הציוני.

² ככלשון המשנה אבות פ"ו, מ"י: "בשעת פטירתו של אדם אין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד!"

נו, אדם שחוקק זאת היטב היטב במוחו ולא מסיח דעתו מזה, אזי הוא אדם אחר לגמרי; זה נקרא 'לחשוב מתכליתו הנצחי'!

העולם אומרים שהברסלב'ער חסידים שרויים במרה שחורה: "כל דיבוריהם הם סביב יום המיתה", אלא שההפך הוא הנכון. שכן, אדם שלא חושב על תכליתו הנצחי, לעולם לא יזכה להגיע לנקודה פנימית ואמתית של שמחה. רק כשזוכרים מהתכלית, יכולים לזכות לנקודת שמחה באמת!

אולם אם חושבים רק על ענייני עולם הזה; העולם הזה הוא ענין של עצבות, העולם הזה הוא 'שלא כסדר', לעולם הזה אין שייכות עם שמחה: 'ולשמחה מה זו עושה'?!', העולם הזה מלא עצבות ובלבולים; לזכות ולהגיע לנקודת שמחה אמתית, זה רק על ידי זכרון מהתכלית!

התכלית היא לא רק לזכור את הפחד מיום המיתה, אלא בעיקר לזכור מתענוגי עולם הבא – הרי שם יהיה כזה מין תענוג עולם הבא!...

ככל שהאדם מכין עצמו יותר עם תורה ועם תפילה, ובעיקר עם 'שמירת המחשבה', אזי הוא קרוב יותר אל התכלית!

הערות ומראי מקומות

¹עיי' ליקוטי הלכות פסח ט, יח, בא"ד: "כי כל מה שזוכר יותר ענין המיתה וכו' התחזק יותר שיהיה לטובה! דהיינו שעל ידי זה יתקרב להשם יתברך ולא שיתרחק יותר על ידי זה ח"ו, רק אדרבה מגודל האימה והיראה מהמות וכו' התחזק לקיים דברי חז"ל לשמח את עצמו בחסדי ה' וטובו שאינו נפסק לעולם!"

²עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' פ"ב

³הקלהל ב, ב.

⁴עיי' ליקוטי הלכות כתובות ה"ב, א': "כי עיקר הוא התכלית ועיקר התכלית הוא בבחינת סוף מעשה במחשבה תחילה, דהיינו שיתקשר ויוכלל סוף המעשה בתחילת המחשבה שזה עיקר כוונת הבריאה, וזה עיקר התכלית של כל הבריאה כולה. וזה ידוע שעיקר השגת התכלית תלוי בשמירת הבריית!"

חומרות בפסח

(ר' חיים שלמה רוטנברג: במעשה 'מרב ובן יחיד' מסופר, ששהסוחר אמר להם שהצדיק אליו הם רוצים ללכת הוא 'קל'. כלומר, הוא ראה בו איזה קלות?) הוא אמר להם בזה הלשון: "זֶה? הֲלֹא קָל הוּא, כִּי אֲנִי נוֹסֵעַ עִבְשׁוּ מִמְּנֹו, וְאֲנִי הֵייתִי שָׁם, שְׁהִיָּה עוֹבֵר עִבְרָה"

(ר' משה ביננשטוק: אומרים שהברסלב'ער מקילים, הם לא מקפידים על חומרות, כמו למשל החומרא שלא לאכול 'געבראקטס' - 'מצה שרויה', ושאר כל הדברים - כל החומרות הישנות) על מה אתה מדבר? אצלנו יש גם כן חומרות, לא אוכלים 'מצה שרויה'! אני בעצמי לא אוכל שרויה!

(ר' משה: אצל אנשי שלומינו בפולין, אם אינני טועה, כן אכלו שרויה) לא!

(ר' חיים שלמה: כיצד נהג רבי אברהם בן רבי נחמן?) רבי אברהם ר' נחמן'ס היה אדם חולה ולא יכול היה לאכול באופן אחר!

הרבי כבר אמר: "מען זאל נישט אויפהערן!" - מי שכבר מקפיד על חומרא זו - אל ישנה ממנהגו!"

חומרא שגורמת לאדם מרה שחורה זה כבר משהו אחר, אבל האם אלו שלא אוכלים מצה שרויה בפסח שרויים במרה שחורה? וכי אין מה לאכול חוץ ממצה שרויה?!

הערות ומראי מקומות

^אמעשה ח' מספה"ק סיפורי מעשיות.

^בעייין שיש"ק ח"ג, ת"ע: רבינו אמר: "מי שלא התחיל להחמיר ואינו נמנע מלאכול מצה שרויה בפסח - אין צריך להחמיר; ומי שכבר קיבל עליו חומרא זו - שלא יפסיק לנהוג כך!"

(ר' משה: ישנם כאלו שאפילו כוס מים אינם מניחים על השולחן כל זמן שיש מצה בשולחן)

טוב.

(משוחחים אודות אנשים שמחמת חסידותם אינם ישנים בסוכה לגודל קדושתה) אחד שמשתייך לליטוויק'עס, לפרושים - והיה ובהילוכו ברחוב תיפול עליו עייפות, הוא ירוץ תכף ומיד לסוכה פנימה, שחס וחלילה לא ינמנם מחוץ לסוכה. היו כאלו שאף ערכו מנין בסוכתם מחשש שמא בבית הכנסת ינמנמו מעט; אמנם הם ליטאים - הם לא חסידים, אולם אם השולחן ערוך פסק^ט: 'שינת עראי חייב בסוכה', אז אין יותר מה לדון בנושא; לומר שאין חיוב לישון בסוכה לגודל קדושתה, זה בדיוק כמו שאחד יאמר: "כיצד אוכל לקחת תפילין - כתרי דמלכא, ולהניחם על ראשי?!".

אמנם צריכה להיות לנו בושה בהנחת התפילין, וכפי שהרבי אומר באמת; אולם לפטור עצמנו מהנחת תפילין בטענה: "שאדם כמוני יניח על ראשו 'כתרי דמלכא'?!"; וכיצד אדם כזה מתיר לעצמו להיכנס לסוכה? הרי בהיכנסו לסוכה סובבים אותו מכל צד, סוכה, סכך, שמות הקדושים - כיצד הוא מתיר לעצמו להיכנס לסוכה?!

(ר' משה: ברוסיה הם כן נהגו לישון בסוכה?) ברוסיה המצב היה שונה, בסוכות

המזג אויר שם קריר ביותר.

הערות ומראי מקומות

^טאו"ח סי' תרל"ט, סעי' ב'.

'עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ע"ב: "גם מצוה, כשרוצין לעשות איזה מצוה, ראוי שיהיה לו גם כן בושה גדולה, כי איזה זכות יש לו שיזכה לעשות המצוה? ואיך יעז פניו ליכנס בהיכל המלך לעשות מצוה?! וישער בדעתו לפני מי הוא עושה המצוה, וגם גודל מעלת המצוה בעצמה, כי המצוה בעצמה יקרה מאד, אשר אין לשער, ובודאי ראוי שיפול עליו בושה גדולה כשבא לעשות איזה מצוה כשיסתכל על עצמו ויראה שהוא רחוק מאד מהשם יתברך, ואין לו שום זכות שיזכה לעשות מצוה. ... כי אין באים לחטוף התפילין, שהם כתרי דמלכא, ולהניחם פתאום על הראש?! בודאי ראוי שיהיה לו בושה גדולה, כשבא לעשות איזה מצוה!".

עניני חומרות תשל"ה ז

(ר' משה: הם היו פטורים מסוכה!) הגלות שם הייתה גדולה מאד; בסוכה אחת הצטופפו שבע שמונה משפחות.

(ר' משה: גם באומן היה המצב דומה?) באומן המצב היה אותו דבר; לי כן הייתה סוכה פרטית משלי. ברוך השם כאן בארץ ישראל יכולים לקיים: "בסוכות תשבו שבעת ימים" – 'תשבו כעין תדורו', ברוך השם! בארץ ישראל אנחנו מחוייבים לישון בסוכה!

ישנם מצוות רבות שבחוץ לארץ לא יכלו לקיים, ובארץ ישראל מקיימים אותם בהידור רב. בחוץ לארץ, אפילו מצוות ציצית לא יכלו לקיים – וכי שייך היה לקיים שם מצוות ציצית? הציצית הרי הייתה מלאה קשרים, אני יודע מה? ... השתמשו בכל מיני קולות שבעולם, קשרו וקשרו, קשרו חוט ארוך...

כמו כן קידוש לבנה – וכי יכלו לקיים מצוות קידוש לבנה? מה? איפה ראו ירח בימות החורף? במשך מספר חודשים ברציפות לא נראתה הלבנה! עד כדי כך, שאם נראתה הלבנה בליל שבת – קידשוה בליל שבת²...

כמו כן תפילין – למי היו תפילין מהודרים? וכי ראו שם תפילין כאלו מהודרים? וכן שאר הידור מצות – למי הייתה אפשרות כזאת? ! ברוך השם, ברוך השם!

הערות ומראי מקומות

¹עיי' או"ח סי' תר"מ - בדין המצטער פטור מן הסוכה.

²עיי' משנה ברורה סי' תכ"ו, או' י"ב: "אין מקדשין אותה (הלבנה) בליל שבת, והרבה טעמים נאמרו בזה ע"פ הקבלה, ומ"מ אם לא קידשו עד שבת וי"ט ויעבור הזמן בוודאי מותר לקדש גם בשבת וי"ט ואפילו ביחידי וכן הוא מסקנת הפוסקים".

משהו חמץ – לא משהו מצה

רבי נחמן טולטשיני'ער לא אכל געבראקטס – שרויה, הוא אכל רק מצה שמורה משעת קצירה. אולם הוא נענה ואמר כך: "והיה ונפלה חתיכת מצה לתוך המאכל – אל תגלו לי, שכן, צריך להזהר ממהו חמץ, לא ממהו מצה!"

רבי נחמן לא אכל שרויה בפסח, אולם הוא בקש: אם נפלה חתיכת מצה לתוך המאכל, אל תגלו לי!

עניינו של הרבי היה עם חכמה, עם רצינות.

בזמן שהותי במוסקבה, הכרתי יהודי ירא שמים, אולם מחמיר באופן משונה ביותר, עד כדי כך שבימי חג הפסח אשתו ירדה מדעתה מרוב חומרות. באחרון של פסח שהוא רק ספיקא דיומא, היא כבר שמחה בלבה: עכשיו הוא ירפה מעט ויאמר: 'נו, אין צורך להחמיר כל כך...!', אלא שבפועל, באחרון של פסח הוא כל כך החמיר – עוד יותר גרוע מכל ימות החג²...

הרבי לא אחז מדרך זו, לא לעשות לעצמו חומרות, הנהגות מעוותות – הסיפור שהיה שם עם המים³...

הערות ומראי מקומות

²עיי' ליקוטי הלכות נדרים ושבועות ה"ג, אות א': "ועל-כן על-פי-רוב האדם נופל לעוונות ע"י ריבוי המצוות והדקדוקים של הבעל-דבר שמרבה להחמיר ולדקדק עליו ביותר ומפתהו למצוות שלו ומתלבש עצמו במצוות ואח"כ מביאו לידי עוונות ח"ו. כי ריבוי החומרות והדקדוקים זה בחי' ריבוי אור שגורם שבירת כלים ח"ו כנ"ל שמושם נמשכין כל העוונות ח"ו כנ"ל. וזה בחי' "אל תצדק הרבה ואל תרשע הרבה" (קהלת ו') כי הא בהא תליא שצריך ליזהר שלא יצדק הרבה כדי שלא ירשע הרבה ח"ו, עיי"ז, כנ"ל".

³עיי' שיחות הר"ן רל"ה: "וגם בענין החומרות יתרות בפסח לא היה מסכים כלל על המרבים לדקדק יותר מדאי ונכנסים במרה שחורות גדולות. והאריך בשיחה זו אז, כי איש אחד מאנשינו שאל לו, זכרונו לברכה, שאלה אחת בענין איזה חומרא בפסח איך להתנהג. ואז התלוצץ מומנו מאד. והרבה לדבר מענין זה שאין צריכין לחפש אחר חומרות יתרות ושגוען ובלבולים. ואמר שהוא בעצמו גם כן כבר היה שקוע בענין זה מאד, שהיו עולים על דעתו חומרות יתרות מאד מאד. ופעם אחד היה חושב מחשבות בענין המים על פסח שחשש שמא יש איזה משהו במים ששואבין. ואם יכין לו מים על כל ימי

אמנם יש דברים בהם כן צריך להחמיר, שהרבי הורה להחמיר בהם^{טו} – אולם בדברים אלו הם אינם מחמירים.

למה לנו לדבר מאחרים? הבה נדבר מאתנו!

אמנם הרבי לא אחז מחומרות, אולם ענין זה צריך ביאור רציני. למשל, אחד שיכול להדר ולקנות תפילין מהודרים, ציצית מהודרים, טלית מהודר, אתרוג מהודר – וכי יעלה על הדעת לבוא ולומר שהרבי לא אחז מחומרות?!

הרי כל יהודי מחויב בהידור מצוה: "זה אלי ואנוהו" – 'התנאה לפניו במצוות'; ציצית נאה, לולב נאה, סוכה נאה – זוהי גמרא מפורשת^{טז}.

חומרות שעל ידם ישקע האדם במרה שחורה – מחומרות כאלו לא אחז הרבי: "לא נתנה תורה למלאכי השרת"^{טז}!

הערות ומראי מקומות

הפסח כמו שנוהגין קצת, גם זה לא הוטב בעיניו, כי קשה לשמור היטב המים מערב פסח על כל ימי הפסח. ולא הוטב בעיניו שום מים רק מי מעיין הנובעים ויוצאים והולכים ובאים מים חדשים בכל עת. אבל במקום שהוא זכרונו לברכה היה יושב לא היה שום מעיין כזה, והיה בדעתו לנסוע על פסח למקום שיש שם מי מעיין כזה. כל כך נכנס בחומרות ומרה שחורות ודקדוקים יתרים. אבל עכשיו הוא מתלוצץ מזה כי אין צריכין לחפש אחר חומרות יתרות, אפילו בפסח.

^{טו}ע"י שיש"ק ח"ג, שכ"א.

^{טז}גמ' שבת קלג:.

"ע"י ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' מד, וז"ל: "גם מחכמות שיש בעבודת השם בעצמו צריך להרחיק מאד. כי כל אלו החכמות של העולם, שיש להנכנסין ומתחילין קצת בעבודת השם, אינם חכמות כלל, והם רק דמיונות ושטותים ובלבולים גדולים. ואלו החכמות מפילין מאד את האדם מעבודת השם, דהיינו מה שחושב וחוקר ומדקדק ביותר, אם הוא יוצא כראוי במה שעושה. כי בשר ודם אי אפשר לו שיצא ידי חובתו בשלמות! ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא וכו' (עבודה זרה ג.), 'ולא ניתנה תורה למלאכי השרת' (קדושין נד). ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחומרות יתרות, עליהם נאמר (ויקרא י"ח): 'וחי בהם', 'ולא שימות בהם' (יומא פה:), כי אין להם שום חיות כלל, ותמיד הם במרה שחורה, מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי חובתם בהמצוות שעושין, ואין להם שום חיות משום מצוה מחמת הדקדוקים והמרה שחורות שלהם (והוא בעצמו אינו מחמיר שום חמרא כלל)".

(ר' חיים שלמה: מחוייבים לפזר הון רב בשביל זה?) אני קונה קופסת מצות - כיום מ קופסת מצות עומד על 'מאה שמונים' פונט - ויש לי מצות כדי הצורך, יש לי אפילו מצות מיותרות, זהו זה".

(ר' משה: ומשפחה בת עשרה נפשות?) לא, הילדים לא צריכים לאכול מצות מהודרים ביותר, לילדים אפשר לקנות מצות פחות מהודרות. אלו שלא אוכלים מצות מכונה יקנו לילדיהם מצות שמחירם נמוך יותר.

(אחד הנוכחים: ילדים קטנים, אבל מה עם הילדים המבוגרים?) הילדים המבוגרים הם אכן ברי חיוב, אבל האם אחד שאין לו, צריך לצום בפסח בגלל זה? ! וודאי שלא !

בכל חומרא נוהג הדבר כן: כל חומרא שהיא, תחילה עליי לבדוק האם ביכולתי לעמוד בה. אלא מאי? אם כל הנושא הוא רק הוצאה כספית גדולה יותר? נו, אזי אמסור נפשי ואקיים "ובכל מאדך"! אולם אם בפועל אין לי את האפשרות להחמיר ובגלל זה אצטרך לשוטט בין הבתים בו בזמן שאין לי בדיוק לאן ללכת, וכל זה רק כדי להחמיר? להפריע בכך את שמחת החג? זו כבר חומרא יתירה, זהו דבר שלא ייעשה !

גדרם של 'חומרות יתרות'

(השואל: ריחיים של יד?) זהו הידור, למה לא? וודאי, ריחיים של יד זה הידור חשוב. שמירת החיטים מתחילה כבר משעת גדילתם, לאחר מכן טוחנים את

עניני חומרות תשל"ה

גרגרי החיטה; מצות 'ריחיים של יד' וודאי מהודרים יותר^ט. (ר' משה: קילו
'מצות רש"י יקר בהרבה?) אז משלמים עוד כמה פונט...

כלל הדברים הוא: כל חומרא שגורמת לאדם מרה שחורה ובגללה אינו
מתפלל כראוי, ואינו לומד כראוי, היא חומרא שהרבי לא אחז ממנה.

התורה לא ניתנה לנו כדי שנפול למרה שחורה, אדרבה: "פקודי ה' ישרים
משמחי לב^כ!" אולם חומרא שיש לי אפשרות לעמוד בה, אלא שאצטרך
למעט בדברים אחרים; לא אוכל לקנות חליפה חדשה – וודאי שאתאמץ
שיהיו לי מצות כשרות ומהודרות, זהו הידור מצוה!

'התנאה לפניו במצוות' ו'זה אלי ואנוהו' מחייבים גם כל ברסלב'ער
חסיד!

לענין החומרא שלא להשתמש במים שלא הוכנו מערב פסח, אמר הרבי:
"שהוא היה חפץ לצאת מהכפר"...

אולם בזמננו יכולים בנקל להחמיר בזה ולהכין מים מערב פסח; קונים
דוד מים – אני שומר את הדוד משנה לשנה – ויום לפני ערב פסח אני מסנן
את המים, אני שופך את המים לתוך הדוד, ויש לי מים למשך כל ימי החג.

איזו חומרא יש בזה? זה גורם לך מרה שחורה? חצי שעה ויש לי מים
לכל הפסח! הרי אין ספק שזהו הידור, זהו זה.

הערות ומראי מקומות

^טע"י בביאור הלכה ריש ס"ת"ס.

^כתהלים יט, ט.

זה לא דבר קשה, וגם לא עולה הון רב – זהו הידור^{כא}!

אבל האם בשנים בהם לא היה לי דוד מים לא השתמשתי במים כל חג הפסח? ! כשלא היה לי – לא היה לי !

(ר' משה: מה הפירוש? אתם לא משתמשים בברז מים בפסח?) משתמשים במי ברז רק לנטילת ידיים, נעגל וואסער, אולם סתם ככה משתמשים במי הדוד.

(ר' משה: מדוע לא תשתמשו בברז עטוף במטלית?) בגלל שהמים כאן עם המיכליות... עם כל המעשיות הללו... באופן כללי, עדיף שיהיו מים מסוננים לכל חג הפסח.

למשל: יין שיש חשש שנפלו לתוכו פירורים, כתבו הפוסקים: שיסנן את היין קודם החג, אך לא באמצע החג^{כב}. שכן, קודם החג בטל החמץ בשישים, אולם בעיצומו של חג, החמץ אינו בטל אפילו במשהו. רואים מכאן, שבאופן שנדרש סינון, יש לעשותו קודם החג.

והוא הדין במים; המים אתם אשתמש בחג אני מסנן עוד קודם הפסח; תחילה אני מעביר את המים במסננת – אני לא ממלא מים בדוד ישירות מהברז – תחילה אני מניח מטלית לסינון המים, ורק אחרי שעברו סינון, אני מעבירם לדוד, ככה יש לי מים מסוננים לכל ימי חג הפסח.

אם אני מחמיר ומסנן את המים, הרי שיש טעם בדבר, יש איזשהו חשש שבגיננו אני מסנן את המים. אם כן עליי לסנן את המים לפי חג הפסח, קודם חצות.

הערות ומראי מקומות

^{כא}עיי' שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' כ"ח, ושו"ת מנח"י ח"ז סי' ל', ובשו"ת קרן לדוד סי' קכ"א.

^{כב}עיי' כ"ז בשו"ע או"ח סי' תמ"ז סעי' ד', ובמשנה ברורה שם ס"ק ל"ו.

בתפוח אדמה תלויים חיי אדם...

(ר' חיים שלמה: יש נוהגים לקנות את כל מאכלי החג קודם חג הפסח). כן, וודאי, קונים דגים לכל ימי החג, עופות לכל ימי החג^כ, חלב לכל ימי החג – כל אלו הם בגדר הידור בלבד^כ.

למעשה: אחד שלא קנה קודם החג יכול לקנות עוף גם באמצע החג; אמנם אחד שמבשל את העוף והדגים קודם החג מהדר יותר, אך האם מי שלא הכין תבשיליו קודם החג צריך לצום בפסח?!

הוא יכול ללכת לקנות עוף, והעוף הוא בחזקת שלא אכל חמץ בפסח! ובכלל, מגדלי העופות לא מאכילים אותם חמץ, הם מאכילים את העופות מיני ירק – לא חמץ. כל זה בשאר ימות השנה, ובמיוחד קודם חג הפסח שאז נוקטים במשנה זהירות.

(ר' משה: ישנם מחמירים שלא לאכול מלפפון ועגבניה שיש בהם גרעינים) נו, מה רע? (ר' משה: גרעינים שיש בהם סרך של קטניות).

אמרו פעם לרבי מצאנו בשם החיי אדם, שתפוח אדמה יש בו חשש קטניות^כ; תשמעו דיבור מהצאנז'ער רב – הרבי מצאנו נענה ואמר: "קראטאפלעס איז חיי אדם!" – תפוח אדמה הוא מאכל שחיי אדם תלויים בו – והחיי אדם זה קטניות", כך ענה הרבי מצאנו.

הערות ומראי מקומות

^כהובא בשערי תשובה באו"ח סוף סי' תס"ז בשם החיד"א.

^כמשום חשש בליעת חמץ בתוכן.

^כנשמת אדם הל' פסח שאלה כ'.

החיי אדם רצה לפסוק שתפוח אדמה זה קטניות, וזו הייתה תשובתו של הרבי מצאנו.

בחג הפסח היה הרבי מצאנו (מרן הדברי חיים) אוכל רק תפוחי אדמה, ומהמצה היה אוכל רק כזיתים, פעמיים. החיי אדם רצה לפסוק שתפוח אדמה זה קטניות – וזו הייתה תגובתו של הרבי מצאנו.

(ר' משה: אבל כמדומני שאומרים בשם רבי נתן, שהחיי אדם פעל טוב^כ) כלפי הלכה, פה זה כבר משהו אחר.

אלו שלא אוכלים שרויה, מה הם אוכלים בבוקר? מלפפון ועגבניה, מכינים סלט ירקות, וזה מה שאוכלים, גם ארוחת בוקר וגם ארוחת ערב, זה מה שאוכלים: עגבניה, סלט, כוס תה, וביצה, וממילא כבר משקיטים את הרעב.

(השואל: ומה לגבי 'מצות מכונה'?) מצות מכונה זה כבר משהו אחר, (שכן, ישנם סיבות רבות להחמיר). אולם גם לענין מצות: אלו שאוכלים מצות מכונה, לא נהיים כופרים באלקי ישראל בגלל זה. אפילו ר' פנחס עפשטיין^כ – ראב"ד בד"ץ העדה החרדית – נהג לאכול מצות מכונה.

ישנם חומרות של שטות שאנשים מחמירים על עצמם רק בגלל הצורך לחקות אחרים, חומרות שאין להם שום בסיס בהלכה, ואין שום סיבה לחשוש; לצאת ידי חובה, צריך רק כלפי הקדוש ברוך הוא!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^כעיי' שיש"ק ח"א, תקמ"א: שיבח פעם מוהרנ"ת ז"ל מאד את הספר חיי אדם, ואמר: "ער האט שטארק מכוון געווען להלכה".

^כראב"ד בד"צ עדה החרדית רבות בשנים.

אפילו שרויה זו רק חומרא, אלא מאי? ענין שרויה כן מוזכר בשולחן ערוך^{כח}, השערי תשובה מדבר על כך^{כט}: "אנשי מעשה".

פעם היו מצות עבות – כך מסביר השערי תשובה: 'מצה שאינה אפויה כל צרכה', אך בזמננו המציאות שונה. בזמננו המצות דקות, והתנורים מחוממים כראוי; אולם אף על פי כן, אדם שלא אוכל מצה שרויה, אל ישנה ממנהגו.

אבל גם על זה הדרך: שהחומרא לא תבלבל את דעתו. רבי אברהם ר' נחמן^ס, כשהיה חולה מעיים הוא אכל שרויה, אחרת לא יכול היה לאכול, אם חלילה היה אוכל חתיכת מצה, חייו היו בסכנה ממשית, הוא מוכרח היה להשרות את המצה ולרככה במים.

(ר' משה: אבל הרבי לא אכל שרויה?) וודאי שלא, גם רבי נתן לא אכל שרויה. ואפילו בזמני; גם ר' נחמן טולטשינער, ואפילו חתנו ר' יחיאל^ל, לא אכלו שרויה, הם לא אכלו שוריה.

רבים מיהודי אומן לא אכלו שרויה, ואף הקפידו על מצה שמורה, הרבה אנשים נהגו כך!

הערות ומראי מקומות

^{כח}ע"י משנה ברורה סי' תנ"ח אות ד'.

^{כט}או"ח סי' ת"ס אות ב'.

ל' יחיאל ב"ר צבי פסח ווייסלייב, חתנו של ר' נחמן מטולטשין. נפטר בשנות תרפ"א-תרפ"ב. בניו: ר' נחמן ור' אבא לישניסקי (גידוה"ג).

כיצד אוכל להתנגד לדרכם?

ברוסיה בשנים האחרונות, מהרגע שהקומוניסטים עלו לשלטון, לא ניתן היה לקיים מצוות בצורה רגילה, וממילא מוכרחים היו להקל בחלק מהדברים, אולם בכל זאת ניסו לדקדק ככל האפשר.

זכרוני, כיצד אני ור' אליהו חיים רוזין הכשרנו את טחנת הקמח; נהגנו להכשיר את המטחנה, לקנות חיטים ולהביאם לפני רב שיבדוק את כשרותם, ולטוחנם לכדנו. השתדלנו ועשינו כל מאמץ על מנת לקיים את המצות בהידור.

גם הבשר היה תחת השגחתנו. (ר' משה: המשגיח היה חסיד ברסלב?) הוא לא היה ברסלב'ער, אבל היה יהודי ירא שמים. שילמנו לו, ובשכר זה הלך למשחטה, בחר בהמה אחת שהייתה גלאט כשר ללא שום שאלות - החליף ושאר דברים הטעונים בדיקה, הדביק חותם, ואת החלקים שקיבל מהקצב, קנינו אנו. היה זה בשר מהודר ללא כל חשש.

גם שאר בני העיר ידעו; אצל מי קונים בשר? בשר קונים אצל חסידי ברסלב!

בארץ ישראל התגורר יהודי בשם ר' חיים פולנאה'ער^א, אתה זוכר אותו? הוא נפטר לא מזמן, לפני שלש עשרה - ארבע עשרה שנים. הוא התגורר כאן בשכונת תלפיות, כמדומני שההתגורר שם בבית אבות. בשנים בהם התגורר באומן, נהג ללכת מדי יום לרפת ולחלוב שם כמה כדי חלב; הוא היה משגיח מקרוב על תהליך החליבה, וממנו קנו חלב.

הערות ומראי מקומות

^א בין ה 27 שנשלחו בתרצ"ח אל הבלתי נודע ומהיחידים שנותרו בחיים, דר בא"י. (גידוה"נ)

הוא וילדיו הלכו לרפת והביאו משם חמש - שש כדי חלב; כל מי שרצה לקנות חלב, בא אליו.

רבה של אומן - ר' שלום דער רב, התבטא פעם ואמר: "כיצד אוכל להיות מתנגד על חסידי ברסלב? חתיכת בשר אפשר הרי להשיג רק אצלם; כוס חלב זה רק אצלם; מצות רש"י זה רק אצלם; אפילו טבילה במקווה זה רק אצלם - כיצד אוכל להיות מתנגד להם?!"

(ר' משה: זהו המקוה שהיה ממוקם בחצרו של משה צדוק'ס?) תחילה היה המקוה בחצר הקלויז, וודאי, שנים רבות היה המקוה ממוקם בחצר.

(ר' משה: לא היה מקוה עירוני?) הכל היה סגור ומסוגר, הקומוניסטים נעלו את המקוואות תחת מסגר וכריח; ובמשך שנים רבות השתמשו כל בני העיר במקוה שלנו. אך כשגם זה ניטל מאיתנו, טבלו במקוה שבחצרו של משה צדוק'ס. (ר' משה: זהו המקוה בו שימש ר' אברהם דער בעדער²³ כבלן?) כן, זהו המקוה.

וכי אלו חומרות?! עד כמה שיכלו להדר השתדלו להדר! אלא מאי? חומרות כאלו שמורידות את האדם מדעתו - אין אצלנו. שכן, חומרות כאלו הפסדו מרובה משכרו. הם גורמות לאדם לשקוע במרה שחורה; לצום ולא לאכול ביו"ט - זה דבר שאסור שיהיה אצלנו.

(השואל: החומרות שיש בענין הכזיתים - שיעור חזון איש; וכן ברביעית יין - הכוסות הגדולים?) אותו דבר: לאלו שמתקשים להחמיר כדעת החזון איש, יש את שיעורו של ר' חיים נאה ששיעורו קל יותר.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

²³דד' ארגובסקי, חתנו של ר' געצע ז"ל.

צריך לבקש מהשם יתברך: 'הורני ה' דרך אהלך באמיתך' – הולך אותי
ב'אמת שלך'! הולך אותי באמת שלך!

ברוך השם, בארץ ישראל אם רק רוצים – יכולים להדר בכל הדברים בלי
ליפול למרה שחורה, יכולים להדר במצוות!

ר' ברוך בעל העירוב

(ר' משה: מה לגבי טלטול חפצים בשבת במקום שיש בו עירוב?) התשובה היא כזאת:
על העירוב הכללי של העיר אינני סומך, אולם העירוב של העדה החרדית –
על העירוב הזה אפשר לסמוך במאת האחוזים. על העירוב שאחרי הרחוב
שלי, ואפילו מעט בהמשך, אפשר לסמוך במאת האחוזים. אולם העירוב
שהרבנות התקינה עד לכותל המערבי, יש ספק לגבי כשרותו.

בכל הזמנים מנהיג הקדוש ברוך הוא באופן כזה שיוכלו להחזיק מעמד.
אני הייתי כברדיטשוב, ברדיטשוב היא עיירה שעוקפת בגודלה את וורשא.
בברדיטשוב התגורר אביו של ר' יוחנן גלנט^{לג} – ר' ברוך^{לד}. בני העיר נהגו
לכנותו: 'ברוך פון די עירובין'. מנהגו היה לערוך בכל יום שישי סיבוב בכל
רחבי ברדיטשוב, בכל שערי העיר, ולבדוק את כשרות העירוב.

הערות ומראי מקומות

^{לג} יוחנן גאלאנט ז"ל. דר במוסקבה ועלה משם לא"י בשנת תשכ"ג. נלב"ע כ"ו שבט תשל"ט.

^{לד} ר' ברוך ב"ר דוד בארדיטשובער. לפני התקרבותו היה מחסידי ראחמיסטריווקע ונתקרב ע"י ר' בנימין פארבער ז"ל וע"י ר' אברהם ב"ר נחמן'ס שביקר בארדיטשוב בדרכו מא"י לאומן. היה יושב ועוסק כל היום רק בתורה ועבודה והיה אומר: מה אעשה ואינני יכול לצאת לרחוב. תפילתו היתה בקולות ובהתלהבות. נפטר בן שישים ומעלה י"ב אדר תרפ"א. היה המפקח על העירובין בברדיטשוב. נלב"ע י"ב אדר תרפ"א. בנו ר' יוחנן גלנט (גידיה"ג).

(ר' משה: במשך כל היום שישי הסתובב ברחבי ברדיטשוב?) ברדיטשוב היא אכן עיירה גדולה, אך ר' ברוך, לגודל עניותו המופלגת ערך את הסיבוב רגלית, לא הייתה לו אפשרות כלכלית לעשות זאת בנסיעה.

יוחנן גלנט נהג לספר ממעלת אביו. בימי שישי היה רץ במשך כל היום כולו, ממש א געוואלד... ורק בכניסת שבת כשהוא עייף ומותש נכנס לבית הכנסת. הוא המתין עד לסיום התפילה, וכשהציבור סיים את להתפלל, היה נעמד להתפלל תפילת ערבית בקולי קולות; תפילת ערבית שלו נמשכה שעות על גבי שעות! הוא היה עובד השם, עובד השם גדול!

ברדיטשוב הייתה עיירה כה גדולה, שעלתה בגודלה על אומן וורשא - עיירה גדולה מאד. רחובה הראשי של העיירה התפרס על פני כמה קילומטרים - רחוב אחד; הייתה זו עיירה גדולה מאד.

(ר' משה: רבי אברהם בן רבי נחמן נהג לטלטל בשבת?) אינני זוכר; באומן, אם היה עירוב הוא מן הסתם טלטל.

באומן היו פעמים שהעירוב נקרע, והיו מכריזים: "בשבת זו אסור לטלטל!"

(ר' משה: באיזו שנה נפטר ר' ברוך?) ר' ברוך ברדיטשוב'ער? הוא נפטר בערך בשנת תר"פ. בשנים בהם ר' אלחנן ספקטור עוד התגורר באוקראינה, ברוך כבר היה חולה.

הוא נפטר באמת ממחלה זו - באמצע שנת תר"פ, אולי בתרפ"א.

(ר' משה: ר' יצחק מנדל מספר, שהוא נכח ביציאת נשמתו של ר' ברוך, ור' ברוך ביקש ממנו שיזמר הניגון 'מעין עולם הבא'. הוא מספר שר' ברוך קרא לו מבין כל הנוכחים שם. ר' יצחק מנדל החל לזמר את הניגון, ובפעם השניה, כשאחז במילים 'כל המתענגים בה', יצאה נשמתו בטהרה.)

(ר' משה: בן כמה שנים היה בפטירתו?) אולי בן שישים, שישים וכמה שנים, לא

יותר.

ג' הלכות מבוררות

(חזור לדבר מענין חומרות אחרי שנשאל אודות מנהגים שונים) הבה נדבר מדברים שהם אצלנו 'וודאי', ושאינן לנו ספקות לגביהם. דבר אחד 'וודאי' הוא; ש'האדם צריך ליישב דעתו לפני השם יתברך דבר יום ביומו' – זה אצלנו וודאי!

רבי נתן הרי אמר בזה הלשון^{לה}: "ב"ה יש לנו עתה ג' הלכות מבוררות: על ר"ה צריכין לנסוע, ושו"ע צריכין ללמוד, והתבודדות צריכין בכל יום! זה הרי בטוח שהאדם צריך ליישב דעתו לפני השם יתברך בכל יום, אם כן בואו ונדבר מדברים אלו – דברים שהם וודאים אצלנו!

בכל יום מימי חייו יכול האדם לזכות לאוצרי אוצרות, ובמקום לעסוק בהם, אנחנו עוסקים בעניינים שונים; שוחננו כעת על נושאים שונים – בואו נדבר מהעיקרים שלנו, מהדברים השורשיים שלנו, מהדברים שבהם תלויה כל חיותנו, ושבהם עלינו לעסוק ולדבר; אנחנו מניחים את הדיבורים העיקריים בהם עלינו לעסוק, ותחת זה מדברים מעניינים שונים...

'אשרי האיש' שייילך בדרכיו של הרבי ויישב דעתו לפני השם יתברך בכל יום, ויקיים הפסוק: 'אשפוך לפניו שיחי'; יתאמץ ויטייגע להתפלל בכוונה;

הערות ומראי מקומות

^{לה}עיי' מכתבי ר' נתן בר"י, מכתב ע"ד: "כך שמעתי מאדמו"ר מוהרנ"ת זצ"ל קודם הסתלקותו הקדוש והטהור וכך אמר בלשונו הקדוש: שב"ה יש לנו עתה ג' הלכות מבוררות: על ר"ה צריכין לנסוע, ושו"ע צריכין ללמוד, והתבודדות צריכין בכל יום! ודווקא מכל הטרדות ומכל הבלבולים ומכל הערבובים צריכין לעשות מזה תפילה, כי על שם זה נקרא תפילה תהילה".

יתעורר משנתו בעת רצון בחצות הלילה; ילמד שיעוריו הקבועים מדי יום;
ישמור עצמו מדיבורים בטלים!

אשרי האיש, אשרי לו ואשרי חלקו – אלו צריכים להיות הדיבורים שלנו,
אלו הם הדיבורים בהם עלינו לחזק איש את רעהו; על דיבורים כאלו נאמר:
'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו'! נושא השיחה בין אחד לחברו צריך להיות
סביב הדיבורים הללו!

ומדיבורים אלו גדלים שאר כל הצמחים, כל הפרחים. על ידי דיבורים
אלו הם הולכים וגדלים פורחים ומלבלבים, הכל מתחיל מהדיבורים הללו!

”על המבלים זמן בשביל נקיות”

(ר' משה: אחד שמרגיש עייפות לפנות בוקר [אחרי חצות, קודם עלות השחר], עדיף שיטעם
משהו, או שיילך לישון?) על מה אתה מדבר – על אכילה? (ר' משה: לשתות כוס קפה).

מדוע הוא צריך לשתות כוס קפה? אחד שעייף צריך לשתות כוס קפה?
(ר' משה: אחרי ששותים משהו, מרגישים טוב יותר, וודאי, נהיים עירניים, זוהי מציאות. לפני
ותיקין, למשל אחד שער מחצות הלילה, קודם עלות השחר!) שתיה גורמת לעירנות? לא
ידוע לי על כך!

(ר' משה: קפה גורם לעירנות! – כך החליטו אנשים עד שהדבר הפך למציאות; אנשים החליטו
ששתיית קפה גורמת לעירנות!) עירנות? מעולם לא שמעתי על כך! מעולם לא
שמעתי שקפה גורם לעירנות!

(ר' משה: יש אחד שמרגיש שקשה לו, עוד מעט תחל התפילה ויהיה לו קשה להתפלל, הוא
רעב.) אוי ווי! ...

(ר' משה: השאלה היא כזאת: אחרי שהרבי אמר שמעולם הוא לא שתי קודם התפילה אפילו לא מים^ל. השאלה היא: לפנות בוקר, האם עדיף שיטעם משהו, או שיילך לנוח מעט? האם הקפידו הקפידו מאד שלא לטעום דבר אחרי חצות^ל?) אדם שלא טועם משהו קודם התפילה קשה לו להתפלל? ! זה כבר חידוש שמעולם לא שמעתי! אחד שרוצה, יכול להזדרז ולהתפלל כמה שיותר מוקדם – מה שייך לומר? ! להתפלל כותיקין זו וודאי מעלה^{לח}!

אדם שמקדים להתפלל, עדיין לא רעב וצמא כל כך. אולם ככל שהשעה מתאחרת הרעב הולך ומתגבר, הצמא הולך ומתגבר, ואחד שמתפלל בשתיים עשרה בצהריים, כבר רעב מאד...

(ר' משה: אבל אחד שקם בחצות לילה, הוא ער מאחד עשרה וחצי בלילה עד הבוקר, עד שש בבוקר?) שיניח ראשו לזמן מועט! (ר' משה: אה, עדיף שיניח ראשו מעט מאשר שישתי משהו קודם התפילה?) כן, עדיף שיניח ראשו מעט קודם התפילה, כן!

מנהגו של החוזה מלובלין לעת זקנותו היה להסתגר בחדרו אחרי קימת חצות כדי להגיע רענן לתפילה.

(ר' משה: אבל כאן, על ידי כוס קפה הוא יכול לחסוך מעצמו את השינה!) כן, הוא מדמיין לעצמו, הוא מדמיין לעצמו... שכן, עם כרס מלאה ושתייה מרובה הוא וודאי

הערות ומראי מקומות

^לעיי' שיחות הר"ן רע"ז: "אמר (רביז"ל): שמעולם לא שתי אפילו מים קודם התפילה והקפיד מאד על אלו השותין קאווע וכיצא בזה קודם התפילה".

^לראה מה שכתב בליקוטי הלכות השכת הבוקר ה"ג, אות ה': "ועל כן אסור לאכול קודם התפילה. ובזהר (ויקהל, רט"ו): ובכתבים מחמייר מאד מאד שאפילו כשקם בחצי הלילה אסור לאכול ולשתות עד אחר התפילה וכל האוכל ושותה אז נחשב כעונן ומנחש רחמנא ליצלן, עיין שם", וכו'.

^לעיי' עלים לתרופה, מכתב כ"ה: "ואתה ידעת אוצם תשוקתנו להתפלל תמיד בבוקר בבוקר השכם כאשר הזהירנו הוא ז"ל (שי' הר"ן ל"א) נא בני שתרגיל עצמך בזה, מי יתן שתזכה להתפלל בכל יום תפילת הותיקין אשריך וטוב לך! כי כשמפללין בבוקר השכם, יש פנאי וחירות כל היום לעבודתו יתברך!"

עניני חומרות תשל"ה כג

לא יוכל להתפלל כראוי... איי, אלו שטויות והבלים. לא ראיתי שאלו ששותים קפה לפני התפילה מתפללים בכוונה גדולה...

קפה! ? המציאו עצה חדשה לתפילה בכוונה... הרבי נותן עצות לתפילה, והנה באו והמציאו עצות חדשות... 'לשתות קפה' ולומר שזו העצה לתפילה! ? אך...

(ר' משה: אנשים התרגלו לזה, הקפה מעורר אותם.) כן, אנשים גם התרגלו שבלי סיגריה אי אפשר לבוא לידי נקיות, מעשנים ומעשנים ומעשנים לט'...

כל אלו הם דברים שאנשים התרגלו להם. אנשים מתפללים מאוחר, הם אומרים שכל זמן שהמעיים לא נקיים לגמרי, אינם יכולים לגשת לתפילה, הם לא מסוגלים להתפלל בשום פנים ואופן, ולכן מתפללים מאוחר^מ.

כל אלו שנוהגים כך, לבסוף סובלים ממורידין – טחורים^מ, ואחר כך הם סובלים מחולאים שונים ומשונים.

הערות ומראי מקומות

^טעי' בחיי מוהר"ן תע"ב: "הזהיר אותנו מאד לבלי להרגיל עצמנו להעלות עשן הלולקי ולהריח טבק. והאריך בשיחה זו ואמר שראוי לאיש כשר לבלי להרגיל עצמו בזה, כי הם ביטול תורה ותפילה בחינם. והוא דבר שאינו נצרך כלל, ולענין נקיות אין מועיל עשן הלולקי כלל. בפרט מי שכבר רגיל בעשן הלולקי, שבוודאי אין מועיל לו כלל, כי דבר הרגיל אינו מועיל כלל כידוע בחוש. וכבר מבואר (שיחות הר"ן סימן ל) שאין צריכין לבלבל עצמו בשביל נקיות רק בעת שנצרך לנקביו ממש, וחוז' מזה אין צריך להסתכל על זה כלל. ואמר על עצמו אף על פי שהוא בעצמו רגיל בזה להעלות עשן הלולקי, אף על פי כן קודם התפילה אינו לוקח הלולקי בידו כלל. ומימיו לא היה מעלה עשן הלולקי קודם התפילה".

^כעי' ליקוטי הלכות גיטין ג, יט: "כמו שנמצא בכמה בני אדם שתעו מדרך האמת שבקצת דברים מחמירים על עצמם יותר מדאי ויש להם מרה שחורות ודקדוקים רבים מה שאפילו כמה צדיקים גדולים אמתיים לא הקפידו עליהם, והם מרבים לדקדק ומבלבלים דעתם בכמה מרה שחורות, עד שאין יכולין להתפלל כראוי ולעשות שום מצוה כראוי מחמת בלבול דעתם מהמרה שחורות שלהם, ובמקום אחר מקילין יותר מדאי. ויש מדקדקים בחומרות ומרה שחורות, ואח' כך עושים עבירות גמורות רחמנא ליצלן ויש שאין עושין עבירות גמורות בידיים אבל הם הולכים בטל מתורה ומתפילה בכוונה ואינם שוקדים על דלתי העבודה באמת רק כל חסידותם ועבודתם הוא מה שמרביין בחומרות יתירות משונות בעניני הנהגת קצת דברים, וכיוצא בזה הרבה מה שעצותם והנהגותם מהופך מן האמת".

^{כא}עיין שיחות הר"ן אות ל'.

אלו הם חומרות של שטות שהרבי לא אחז מהם כלל וכלל. הרי כתוב במופרש^{מב}: 'יבדוק עצמו' - כן כן, לא לא. זהו זה.

התלמידים שלומדים בחדר זה - צריכים לציית ולשמוע בקולו של הרבי! צריך לציית ולשמוע בקול הרבי של זה החדר. לבוא לחדר זה ולשמוע בקול רבי אחר? ! אם אתה לומד בחדר זה - עליך לציית לרבי!

הרבי דיבר על ענינים אלו; בגמרא^{מג} מסופר, שרב הונא שאל את בנו רבה - רבה בר רב הונא: מדוע אינך הולך לשמעתתא דרב חסדא 'דתחדדן שמעתיה'? לך לשמוע ממנו הלכות! אמר רבה לאביו רב הונא: "מדוע שאלך ללמוד אצלו, הוא מדבר הרי ממילי דעלמא? הוא אומר 'שלא יגלה עצמו עד שישב וכו'".

אמר רב הונא לרבה בנו: ככה? הוא מלמד אתכם ענינים הנוגעים לחיי היום יום? ! ענינים אלו אינם מילי דעלמא - וודאי שעליך ללמוד אצלו! "ודאי שעליך ללכת אליו ולקבל ממנו.

ואלו 'עניני מילי דעלמא' לימדם? כיצד ינהג האדם בבית הכסא: "לא יאנוס לדחוק עצמו יותר מדאי שלא ינתק שיני הכרכשתא וכו'". פשוט, בדיוק כמו שהרבי מדבר מענין המאריכים בבית הכסא.

חיותו של האדם תלויה בזה, אך ישנם כאלו שבשביל חומרא זו מקדישים את כל חיותם ולבסוף אף נחלים במורידין (טחורים), הם סובלים מחולאים

הערות ומראי מקומות

^{מב}שו"ע מחבר או"ח סי' צ"ב סעי' א'.

^{מג}מסכת שבת דף פב., וזל"ש: "אמר ליה רב הונא לרבה בריה, מאי טעמא לא שכיחת קמיה דרב חסדא דמחדדן שמעתיה? אמר ליה, מאי איזיל לגביה, דכי אזילנא לגביה, מותיב לי במילי דעלמא; אמר לי מאן דעייל לבית הכסא לא ליתיב בהדיא ולא ליטרח טפי, דהאי כרכשתא אתלת שיני יתיב, דילמא משתמטא שיני דכרכשתא ואתי לידי סכנה. אמר ליה, הוא עסיק בחיי דברייתא - ואת אמרת במילי דעלמא? כל שכן זיל לגביה!".

עניני חומרות תשל"ה כה

שונים בגלל שמחמירים בנקיות. לבסוף החומרות אינם מועילות כלל וכלל ורק מביאות חולאיים על האדם; 'יבדוק עצמו' - וזהו זה!

ישנם אנשים שבטבעם לא יכולים להתפנות רק אחת לכמה ימים, אולם הם ממשיכים להתעקש, עד שלבסוף נהיים חולים ונפטרים מן העולם; וכי מי שלא יכול להתפנות בשום אופן פטור מתפילה? היכן מובאת הלכה כזאת? היכן?!

אולם, חולי מעיים זה כבר משהו אחר, חולי מעיים זה ענין אחר. בחולי מעיים ישנם דעות חלוקות, ישנם דעות שונות בהגדרה של 'חולי מעיים'. אחד שבאמת חולה במעיו - ישנם דעות חלוקות לגביו. יש סוברים שהוא באמת לא יכול לבוא לידי נקיות^מ. אולם הסיבה שבגינה הוא פטור לגמרי מאמירת דברים שבקדושה, היא לא בגלל שמעיו אינם נקיים בתכלית, אלא מסיבות אחרות, זה כבר ענין אחר, אולם אדם בריא?!

היה פעם שרבי נחמן טולטשינער לא יכול היה להיפנות במשך שלש עשרה ימים, הוא סבל מעצירות קשה. אך האם בכל הימים הללו התבטל מתפילה? וכי לא הניח תפילין במשך שלש עשרה ימים?!

אלו חומרות שמחליאות את האדם, וגורמות לו מרה שחורה^מ.

הערות ומראי מקומות

^מעיי' שו"ע או"ח סי' ל"ח, סעי' א', ובנו"כ שם.

^מעיי' ליקוטי הלכות פקדון ד, ד, וז"ל ש: "וזהו בחי' כל החכמות של הבל המצויים עכשיו, כולם הם תחבולות היצה"ר והקליפה שמעקם לבבם ומתלבש עצמו במצוות כגון שמצוה לעבור זמן ק"ש ותפילה כדי להתפלל בגוף נקי ומבלים רוב ימיהם על נקיות ועוברים זמן ק"ש ותפלה בכל יום ולבסוף אינם מתפללים בגוף נקי כלל, מכ"ש שאינם מתפללים במחשבות נקיות זכות כלל עד שע"פ הרוב אינם יודעים מה הם מדברים. וכבר צווחו ע"ז כמה גדולי הצדיקים בפרט אדמו"ר ז"ל שאמר בפירוש שהוא טעות ושטות גדול ופיתוי היצה"ר לבלות זמן היקר על חומרות של שטות כאלה, ולא כן כוונת הש"ע והפוסקים כלל, כמובן למעיין היטב בדבריהם, שאדרבא ברוב המקומות הם מקילים בזה מאד מאד. ואם באיזה מקומות נמצא שיכולין לטעות באיזה חומרא בזה צריכין לילך אחר רוב הפוסקים שרובם ככולם מקילים בזה מאד, כמבואר במ"א בס' צ"ב בתחלתו, וכאשר ראינו מכל גדולי הקדמונים שלא נהגו בחומרא של שטות והבל הזה, ואין להאריך בזה כאן כי אין כאן מקומו".

והריחו ביראת ה'

(ר' משה: ומה עם טבק שהרבי אסר? מהי כוונת הרבי? לא לעשן טבק, או לא להריח טבק?)
לא להריח טבק ולא לעשן טבק, שניהם אסורים.

מספרים על רבה של ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד, שכשניגשו אליו עם קופסת טבק להרחה, היה מפטיר: "נו, 'זה נהנה וזה לא חסר!" הוא לא לקח טבק מהקופסא, אלא הריח בהעברה בעלמא והפטיר: נו, זה נהנה וזה לא חסר.

את בעל קופסת הטבק לא העלבת וידי חובה יצאת! זהו.

אני, אחד שבא אליי עם טבק להרחה ואין לי דרך להפטר ממנו, אני מריח בהעברה בעלמא וזהו.

באומן, אחד שעשן בבית הכנסת היו גוערים בו: "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית¹⁰?!" – לעשן סיגריות אצלנו בבית הכנסת?!"

– אני אומר את הדברים כהוויתם. הכרתי יהודים שהאריכו ימים והגיעו לגיל תשעים ושלוש, ומעולם לא עשנו סיגריה, מעולם לא הריחו טבק.

היה יהודי – אביו של ר' מרדכי באברניצ'ער – וטוביה שמו. מוצאו היה בטירהאויצע. הוא כבר היה ישיש בן שמונים ושבע. פעם נענה בשמחה ואמר: "איך גיי אוועק פון דער וועלט מייט א ריינעם נאז" – אני נפטר מן העולם עם אף נקי! כל ימיו לא הריח טבק ולו פעם אחת.

תפילותיו היו מלאות חיות, תפילותיו היו עם 'געשמאק'!

עניני חומרות תשל"ה כז

(ר' משה: זכיתם לפוגשו מספר פעמים בראש השנה?) אולי שבע או שמונה ראש השנה'ס. בקלויז הוא ישב לידי. הוא התפלל בכזאת נעימות...

(ר' משה: הוא עבר להתגורר באומן, או נשאר בטירהאויצע, ובאברניץ?) הוא התגורר בבאברניץ. (ר' משה: והוא נפטר בבאברניץ?) כן!

הם היו שש או שבע דורות: אביו של ר' טוביה - אותו כבר לא זכיתי להכיר - ר' אסיע; ר' אסיע עוד זכה להסתופף בצלו של רבי נתן, הוא אביו של טוביה; ובנו של טוביה - ר' מרדכי; ובנו של מרדכי. הם היו שש או שבע דורות.

הגוי הבעל עגלה כבר ידע לומר: 'אסיען אטיע'! הגוי ידע לומר: 'בן ואב, בן ואב, בן ואב'. הם נסעו לאומן לימי ראש השנה שש או שבע דורות בצוותא^{מז}!

(ר' משה: גם ר' אסיע התגורר בטירהאויצא?) כן, הוא עוד זכה להסתופף בצלו של רבי נתן, אולם טוביה כבר לא זכה להיות אצל רבי נתן. הוא התפלל בעריבות נפלאה, במתיקות מיוחדת במינה, במין גישמאק! והוא מעולם לא הריח ולא עשן טבק; תפילותיו היו נאות במיוחד!

ככה זה, אנשים מדמיינים ומדמיינים, עד שלבסוף הם כבר באמת לא יכולים להתפלל - 'הרגל נעשה טבע', נולד אצלם טבע חדש. האדם מתרגל למשהו מסוים, עד שלבסוף הדבר הופך להיות חלק ממנו. הוא לא יכול לגשת לתפילה בלי זה, הוא פשוט לא מסוגל!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{מז} ע"י שיש"ק (ישן) ח"ד, רצ"ב: 'אביו של ר' טובי' באברניצער, הנקרא בשם 'אסיע', היה עוד ממקורביו זל מוהרנ"ת, אח"כ נתרחק מאנ"ש ע"י מפורסם אחד שקירבו וחיבבו מאוד, והיה נוסע עם כל בניו ונכדיו לרבינו לקיבוץ אנ"ש בראש השנה, והיו נוסעים ביחד מעיר באברניץ, הוא עם בנו ר' טובי, ועם נכדו ר' מרדכי, ועם ניניו בני ר' מרדכי, עד שהבעל עגלה הקבוע שהיה להם, היה אומר בבקיאות: זה בנו של זה וזה בנו של זה וכו', "טי סין טע, טי סין טע!".

אולם אחד שלא מדמיין, הוא מאמין לדבריו של הרבי, הוא לא משלה את עצמו, חי חיים טובים!

כיצד זוכים לתפילות נאות? על ידי עישון והרחת טבק?!; על ידי שמתבודדים לפני התפילה! קמים מוקדם! עוסקים בעבודת השם – על ידי זה זוכים לתפילות נאות!

נעלם לאחר קריאת המגילה!

(השואל: צריך להשתכר בפורים?) זה נושא כשלעצמו. זה הרי סעיף מפורש בשולחן ערוך: "חייב לבסומי – עד דלא ידע". זוהי הלכה שאנשי שלומינו באומן קיימוה.

(השואל: רבי אברהם בן רבי נחמן נהג להשתכר בפורים?) מעולם לא ראיתיו שיכור בפורים, הוא היה אדם חולה.

לאחר קריאת המגילה היה נעלם בלי להשאיר עקבות אחריו, ורק לפנות ערב היה חוזר כששמחה נסוכה על פניו, והתיישב בשולחן יחד עם כולם. אין לי מושג להיכן הוא הלך? יכול להיות שהוא קיים 'עד דלא ידע' ללא שאף אחד יידע!

לאחר קריאת המגילה, בסיום התפילה, הוא קיים מצוות משלוח מנות – ותכף נעלם לו. רבי אברהם הרבה לעשות זאת, פעמים רבות היה נעלם בלי שאף אחד יידע היכן הוא. רק לפנות ערב היה חוזר כשחיוך נסוך על פניו.

(השואל: אנ"ש התפללו כותיקין ביום הפורים?) כן כן, וודאי, פורים הוא אחד מההשכמות של הבעל שם טוב הקדוש.

(ר' משה: בשאר ימות השנה לא התפללו כותיקין?) בשאר ימות השנה התקיימו שני מניינים: מנין ותיקין, ומנין שני בשעה מאוחרת יותר. אולם בפורים התפללו כולם כותיקין. בחמשת ימים אלו התפללו כולם כותיקין: שביעי של פסח, שבועות, תשעה באב, הושענה רבא, ופורים.

בקי בעייל ונפיק

(חסר, מדבר אודות השיחה שאמר רביז"ל: "מען זאל זיך ציען צו די העכסטע מדריגה, און נישט ארפפאלן פון די נידריגסטע^{מח}!")

זוהי דרך הקדושה: תשתוקק לעלות מעלה מעלה אך אל תיפול! אתה רואה שלא מניחים לך לעלות? אל תיפול ברוחך, אחוז עצמך! המשך להשתוקק לעלות ולהתעלות!

האדם בטבעו: כשהוא נופל – הוא חדל מלרצות עוד^{מט}, אך לא! תפקידך הוא: להמשיך להשתוקק להתעלות, ואם מפילים אותך – אתה המשך להשתוקק; אלך ואנסה פעם נוספת, כל ימי חיי אנסה שוב ושוב! כל ימך נסה שוב ושוב!

הערות ומראי מקומות

^{מח}עיי' בליקוטי מוהר"ן בענין מה שהאדם צריך להיות בקי ברצוא ושוב; ובסי' ז' תניינא - בענין הדעת שמאיר הצדיק בדרי מעלה ובדרי מטה.

^{מט}עיי' ליקוטי הלכות ערב ה"ג, ה': "מחמת שאין יודעין מעלת הרצון שהרצון בעצמו טוב מאד. ע"כ כשרואין שכמה פעמים רצו ברצון חזק להשי"ת ואפע"כ עדיין לא זכו לעבודת השי"ת וגם קצת פגמו יותר עד שנתעלם הרצון אצלם. ובאמת זה הפגם קשה יותר מן הכל! כי איך שהוא עכ"פ אל ירפה את הרצון ולא יטוש ולא יעזוב את הרצון, אדרבא ירגיל עצמו לכסוף ולהשתוקק בכל פעם יותר ויותר ברצון חזק יותר ויותר להשי"ת! וזה הרצון בעצמו טוב מאד ויכול לזכות עיי"ז לתשובה שלימה באמת ולעלות לכל העולמות דקדושה!".

הקדוש ברוך הוא הרי 'יודע ובוחר לבבות', ואחד שרוצה באמת - בסוף הוא מצליח! אחרי כל כך הרבה נסיונות אתה עדיין משתוקק ומנסה באמת - נותנים לך לעבור!

יש אחד שכל ימיו מסתובב עם רצון פנימי ולא מניחים לו, אך הוא ממשיך לרצות - גם הוא אשרי לו! שכן, הוא נפטר מן העולם עם רצונות טובים! את הרצון הוא לא הניח! אמנם לא הניחו לו, אולם הוא התעקש והמשיך לכסוף ולהשתוקק!

זוהי בקיאות נפלאה, זהו שם יב"ק²², זוהי בקיאות נפלאה! האדם חפץ ומשתוקק ולא מניחים לו - אך הוא ממשיך לכסוף ולהשתוקק!

העובדה 'שלא מניחים לי' אינה תלויה בי - בי תלוי 'הרצון'! זוהי הבקיאות שנדרשת ממני: אני צריך 'להשתוקק'! העובדה שלא מניחים לי - זה כבר מכוון מלמעלה.

אולם טבע האדם הוא שכשלא מניחים לו, בדרך כלל הוא חדל מלרצות עוד. אך לא זו הדרך, את הרצון אסור להניח.

הערות ומראי מקומות

¹עיי' ליקוטי הלכות, שם: "והכלל הוא שאין שום ייאווש בעולם כלל! ואפילו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדיין הוא זוכר את השי"ת ויש לו רצון לשוב אליו ית'. אע"פ שזה כמה אשר הוא כוסף לשוב אליו ית'. ועדיין לא זכה לתשובה, אדרבא פגם יותר והוסיף חטא על פשע ח"ו, אעפ"כ יחזק עצמו בהרצון יותר ויותר, וירגיל עצמו בכל עת לכסוף ולהשתוקק להשי"ת תמיד בכל עת, ועי"ז בוודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטותיו, ויזכה בוודאי לתשובה בלי ספק!".

²עיי' ליקוטי הלכות נט"י לסעודה ה"ו, ס"ד, בא"ד, וז"ל: "וכל נקודה ונקודה טובה שיזכה על ידי זה הרצון, ואפילו אם לא יזכה כלום חס ושלום, רק זה הרצון בעצמו, הוא יקר ועולה על כל מחמדי תבל! והכל אין ואפס גמור נגד נקודה אחת מרצון הטוב הזה! וזה אי אפשר לבאר בפה ובכתב כי אם לכל חד כפום מה דמשער בלבו. גם עיי' בדבריו הנפלאים בליקוטי הלכות ברכת השחר ה"ה, אות מא-מב בענין שיש מי שעיקר טהרתו הוא אחר ביאת שמשו דהיינו אחר פטירתו".

³בליקוטי מוהר"ן סימן ו' - ז: "ודקדק רביז"ל, וקרא ענין זה בלשון "בקי", כי היא בקיאות גדולה מאוד מאוד, שיזכה לידע לייגע עצמו ולטרוח עצמו בעבודת השם תמיד, ולצפות בכל עת להגיע למדריגה גבוה יותר, ואעפ"כ אל יפול משום דבר, ואפילו אם יהיה איך שיהיה ח"ו, אעפ"כ אל יפול בדעתו כלל, ויקיים: "ואציעה שאול היגר", כנ"ל, ועל פי סוד נעלם בזה סוד כוונת אלול הנ"ל, כי בקי הוא הוא בחינת שם יב"ק הנ"ל, שהוא אותיות בקי....

עניני חומרות תשל"ה לא

גם זה גלוי וידוע לפניו יתברך – מי חפץ ומשתוקק באמת בכל ליבו !

נו, הרבי הרי נענה פעם ואמר: "הַכְּנִסְתִּי בְּהֶם אֲמַת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדְּאֵי – איך האב אסאך אמת אריינגעבראכט אין אייך²²!" אדם שמרבה לדבר לפני השם יתברך, סוף כל סוף נצרפים בו נקודות אמת.

זה הרי דוד'ל שלנו!

ר' חיים שלמה: רבי נתן אמר שצריך להתפלל שלושים יום קודם פורים: הצילנו מקליפת עמלק(?) אז מען בעט דרייסיג טעג: הצילנו מקליפת המן עמלק, קען מען זעהן מרדכי הצדיק בשעת קריאת המגילה! – אם מבקשים שלושים יום קודם החג: הצילנו מקליפת המן עמלק יכולים לראות את מרדכי הצדיק בשעת קריאת המגילה²³.

אולם אם אחרי שתבקש לא תזכה לראות את מרדכי הצדיק – אל תתלה זאת ב -.

כל פעולה שהאדם מעמיד למבחן, הוא מעורר על עצמו קטרוגים נוראיים.

הערות ומראי מקומות

²²עיי' חיי מוהר"ן אות תקל"ח.

²³עיי' ליקוטי הלכות תפילין ה"ו, כ"ז: "כי איתא בדבריו ז"ל (ליקוטי א' סימן קצ"ב) שדיבור אמת של צדיק האמת הוא בחינת פניו ושכלו ונשמתו וכו'. ואיתא שם שבכל ספר של צדיק יש בו בחינת פניו וכו' עיין שם וזה בחינת מקרא מגילה שהוא בחינת הארת פני מרדכי ואסתר. כי הם דברי אמת שלהם כמו שכתוב (מגילת אסתר ט'): 'דברי שלום ואמת'. כי כשקורין את המגילה ומפרסמין תוקף הנס שנעשה על ידי מרדכי ואסתר על ידי מעשיהם והנהגותיהם שנהגו אז בחכמה נפלאה ובצידקות נורא ובקדושה גדולה, בזה מראין ומאירין אור פניהם הקדושים שהוא גנוז בתוך המגילה הקדושה שהוא ספר שלהם הקדוש, על כן על ידי זה מאיר עלינו הארת פניהם הקדושים שעל ידי זה היה תוקף הנס!".

ר' דוד'ל לעלוב'ער, מהצדקים הגדולים ותלמידם של הרבי ר' אלימלך מליז'נסק והחווה מלובלין. בטרם התקרב לרבי ר' אלימלך, ערך מספר פעמים 'תשובת הקנה'. ר' דוד'ל היה אדם מופלא ומהצדיקים הגדולים.

בבואו לרבי ר' אלימלך, הרבי ר' אלימלך אפילו לא הסכים להביט בפניו, ור' דוד'ל היה מאד שבור מכך: אפילו להסתכל עליי לא רוצים?!

ר' אלעזר שהבחין באביו שאינו רוצה להסתכל על ר' דוד'ל, לא הניחו להתקרב לאביו הרבי ר' אלימלך, ובכל זמן שהותו בליז'נסק הסתובב ר' דוד'ל וניסה להיכנס, אך לא הניחו לו. הוא התהלך אובד עצות: מה אעשה?

בסעודה שלישית עם רדת החשכה, כשהרבי ר' אלימלך אמר תורה בהתלהבות אש קודש, התגנב ר' דוד'ל בחסות החשכה ללא שאף אחד יבחין בו, הטה אזנו, ושמע כיצד הרבי ר' אלימלך מספר לפרטי פרטים: "יש יהודי שכבר קיים כך וכך פעמים תשובת הקנה - המספרים שנקט היו מדויקים להפליא - וכל כך הרבה עבודות, אלא שכל כוונתו בעבודותיו והשגותיו הם 'לכבוד עצמו' - לאדם כזה, השאול תחתיות מעט מדי!"

הרבי ר' אלימלך כיוון בדיוק רב, הוא התכוון לכל מיני השגות וענינים שונים, אחרי שר' דוד'ל ראה כי רבי אלימלך יודע בדיוק מי הוא ומה הוא, כבר בלילה הבא קם בחצות, נשכב על הארץ וצעק: "געוואלד, אבל אני לא רוצה השגות, אני כבר לא רוצה כלום!"

בבוקר ניסה שוב ר' דוד'ל להיכנס, אך ר' אלעזר עכב בעדו - הרבי ר' אלימלך נהג לכנותו 'לאזער' - קרא רבי אלימלך לבנו: "לאזער, זה הרי דוד'ל שלנו, זה הרי דוד'ל שלנו! הנח לו!"

זה הרי דוד'ל שלנו ! אחרי שהשליך הכל, הניחו הרבי ר' אלימלך להיכנס
- זה הרי דוד'ל שלנו ! - טמון פה איזה מין אמת !

הרי זה מה שחפצתם לעשות ממני!

הרבי מאד אחז ממנו : "ער איז גאר העכער פון דעם ספר" - מדרגתו גבוה
בהרבה מספרו 'נועם אלימלך'¹⁷ ! הספר נועם אלימלך הוא ספר גבוה מאד,
אולם רבי אלימלך עצמו גבוה עוד יותר !

איש אמת מופלא היה רבי אלימלך, איש אמת מופלא !

(השואל : לרבי הייתה היכרות עמו?) אינני יודע. הרבי היה אברך בן חמש עשרה
כשהרבי ר' אלימלך נפטר; הוא נפטר בשנת תקמ"ז והרבי נולד בשנת
תקל"ב.

לא יודעים בבירור, יכול להיות שהרבי ראה אותו במז'יבוז; כל תלמידי
הבעל שם נהגו להתוועד יחדיו במז'יבוז, כל הצדיקים¹⁸; יכול להיות ששם
ראהו הרבי, אולם אינני יכול לומר זאת בבירור.

הרבי שיבח את הרבי ר' אלימלך והעיד עליו שהוא אחד משמונת הזקנים
המוזכרים ביום הראשון, במעשה מהז' בעטלערס¹⁹, אחד משמונת הזקנים!
מעלתו הייתה גדולה עד מאד.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹⁷חיי מוהר"ן תקנ"ג.

¹⁸עיי' שיש"ק ח"א, י"א.

¹⁹מעשה י"ג בסיפורי מעשיות.

'מידת האמת' שלו הייתה מופלאה ביותר; בניו לא נהיו מפורסמים; ר' אלעזר נסע למגיד מקאז'ניץ ולר' מרדכי נעשכז'ער.

לר' אלעזר בנו של הרבי ר' אלימלך היה בן ר' נפתלי שהשתדך עם בתו של המגליניצער - ר' חיים יחיאל מגליניצער. ר' נפתלי לא נהיה רבי, שכן, כל יוצאי חלציו של הרבי ר' אלימלך לא היו רבי'ס.

אחרי שבא בקשרי שידוכין עם בתו של המגליניצער - המגליניצער הרי היה מפורסם מאד בכל העולם כולו - אמר המגליניצער לר' נפתלי: "אני לא ניגש לעריכת החופה עד שתקבלו על עצמכם לשמש כ'רבי' - החופה נערכה בליל שבת - הוא לא הסכים לגשת לחופה.

"עבורי יהיה זה בזיון אם אשתדך עם מחותן שאינו רבי", ולכן דרש ממנו שמכאן ואילך ישמש כ'רבי'!

אמר לו רבי נפתלי: מחותן יקר, שמע נא. עכשיו אנו עומדים בליל שבת - עוד נדבר, עוד נדבר על כך! טוב, המגליניצער קיבל את דבריו וניגש לעריכת החופה.

בשבת, בסעודה שלישית, המשיך המגליניצער את הסעודה אל תוך הלילה, ובאותו זמן התפלל רבי נפתלי תפילת ערבית, הבדיל, ולבש בגדי עבודה של 'מנקה ארוכות'. וככה, כשהוא מחזיק בידיו מטאטא כמו מנקה ארוכות, נכנס לסעודה שלישית. ראה אותו המגליניצער ושאל: "מה פשר הדבר?" ענה לו רבי נפתלי: "הרי זה מה שאתם חפצים לעשות ממני!"

ר' נפתלי אמר למגליניצער: הרי זה מה שאתם חפצים לעשות ממני! ? ר' חיים יחיאל מאגליניצער, נכדו של המגיד מקאז'ניץ.

עניני חומרות תשל"ה

הרי זה מה שאתם חפצים לעשות ממני! טוב, המגליניצער כבר הבין עם מי יש לו עסק...

אני מספר זאת, שנבין איזה מידת אמת היה לרבי ר' אלימלך – כל בניו ונכדיו לא היו מפורסמים.

הם היו בנשקי"ם, אולם לא רבי"ס...

מדי שנה ביום היארצייט היו אנ"ש נוסעים לרבי ר' אלימלך, אנשי שלומינו בפולין נסעו מדי שנה, בכ"א אדר. אחד מנכדיו של רבי אלימלך שהתגורר במקום, חילק לבאים ערכה ובה סגולות לשמירה והצלחה, ובתמורה קיבל מעט צדקה, כך נהגו מדי שנה. אמנם השתדלו לשמחו ולהנותו, אך הוא לא היה רבי, הוא ישב ועסק בתורה ותפילה.

(השואל: רבי נתן היה פעם אצל החוזה, וכפי שמסופר בספר כוכבי אור: 'חוזה באשר הוא שם'). רבי נתן לא היה אצל החוזה – רבי זלמן היה.

הסיפור הוא כזה: היה יהודי בשם ר' זלמן שהיה מכונה בפי כל 'ר' זלמן דער קליינער', ואותו שלח הרבי לאסוף הסכמות לספר הק' ליקוטי מוהר"ן. שנה תמימה הקדיש ר' זלמן לאיסוף ההסכמות, ובתוך כך היה אצל החוזה, ואצל המגיד מקאז'ניץ. בטרם יצא לדרך, מסרו לידיו רבי נתן ורבי נפתלי קוויטלאך, שימסרם לחוזה מלובלין.

רבי נתן ורבי נפתלי מסרו כל אחד קוויטל. היה זה בשנת תקס"ח, שנתיים וחצי קודם הסתלקותו של הרבי. הרי כך מובא בהסכמות – שנת תקס"ח. באותה שנה בחודש שבט נפגש ר' זלמן עם החוזה ועם המגיד מקאז'ניץ.

כשהחווה לקח לידיה את הקוויטלאך של שניהם, נענה ואמר: הפתקא של רבי נפתלי מאירה יותר מפתקתו של רבי נתן.

בשובו, סיפר ר' זלמן לרבי את דברי החווה. נענה הרבי ואמר: "טאקע החווה, נאר ער זעט נאר בשעת מעשה" – הוא באמת חווה, אלא שהוא רואה רק בשעת מעשה; בשעה שהחווה עיין בפתקאות, עמד רבי נפתלי באמצע תפילתו, ורבי נתן שהה אז בבית הכסא, וזוהי הסיבה שהקוויטל של רבי נפתלי האיר יותר^{נ"ב}.

הערות ומראי מקומות

^{נ"ב} ע' בספר שם משמואל, תולדות, תרע"ט, ד"ה יש להוסיף: "י"ל עפ"י ששמעתי מכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה שסיפר מהרבי הקדוש זצלה"ה מלובלין שניתנה לו פיתקא מאיש רשע וכשהביט בפיתקא אמר שהאיש ההוא מאיר בשמים ולאחר מכאן ניתנה לו פיתקא ג"כ מהאיש ההוא השליכה לארץ, ונשאל ע"ז ואמר שאז הי' מדליק נרות חנוכה ע"כ הי' אז מאיר בשמים".